



NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Kielcach

LKI-4101-16-04/2011

Kielce, dnia stycznia 2012 r.

**Pan/Pani
Jacek Wołowicz
Dyrektor
Świętokrzyskiego Centrum
Doskonalenia Nauczycieli
w Kielcach**

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹, zwanej dalej „ustawą o NIK”, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Kielcach przeprowadziła w Świętokrzyskim Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Kielcach (ŚCDN lub Centrum) kontrolę organizacji i finansowania kształcenia i doskonalenia zawodowego nauczycieli w latach 2009-2011 (do czasu zakończenia kontroli).

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokole kontroli podpisanym w dniu 3 stycznia 2012 r., Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 60 ustawy o NIK, przekazuje Panu Dyrektorowi niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie, mimo stwierdzonych nieprawidłowości, ocenia działania Pana Dyrektora w zakresie objętym kontrolą.

Pozytywną ocenę uzasadnia:

- określanie na lata objęte kontrolą priorytetów doskonalenia zawodowego nauczycieli w województwie świętokrzyskim;
- organizowanie w 2010 r. licznych form doskonalenia mających na celu współpracę i wymianę doświadczeń między nauczycielami;
- zapewnienie sprawnego przeprowadzenia doskonalenia zawodowego nauczycieli w formie trzech projektów finansowanych ze środków europejskich.

Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły:

- braku w rocznych planach pracy na 2009, 2010 i 2011 r. wyodrębnionych form doskonalenia skierowanych do doradców metodycznych;
- brak faktycznego nadzoru pedagogicznego dyrektora Centrum nad nauczycielami-doradcami metodycznymi;

¹ Dz. U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701 ze zm.

- braku w rocznych planach pracy na 2009, 2010 i 2011 r. wyodrębnionych form doskonalenia zawodowego w zakresie zarządzania oświatą dla pracowników organu prowadzącego oraz dla pracowników organu sprawującego nadzór pedagogiczny;
- nieprowadzenia wojewódzkiego systemu informacji pedagogicznej;
- nieujęcie w planie pracy na 2020 r. form polegających na wspieraniu inicjatyw lokalnych oraz organizowaniu działań na rzecz rozwoju zawodowego nauczycieli we współpracy z organami sprawującymi nadzór pedagogiczny.

1. Świętokrzyski Kurator Oświaty w Kielcach (Kurator), decyzją Nr 9/06 z 19 grudnia 2006 r., na podstawie art. 77a ust. 6 ustawy o systemie oświaty, przyznał akredytację Świętokrzyskiemu Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Kielcach z następującym uzasadnieniem: „Świętokrzyski Kurator Oświaty po przedstawionej pozytywnej ocenie działalności placówki doskonalenia ustalonej przez zespół akredytacyjny, o którym mowa w § 5 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z 20 grudnia 2003 r. w sprawie akredytacji placówek doskonalenia nauczycieli² stwierdził, że placówka Świętokrzyskie Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Kielcach spełnia warunki określone w § 3 rozporządzenia, wymagane do uzyskania akredytacji.”

2. W okresie objętym kontrolą, w ŚCDN prowadzone były trzy kursy kwalifikacyjne, z których dwa („Organizacja i zarządzanie oświatą”, „Oligofrenopedagogika”) zakończone zostały w pierwszej połowie 2009 roku, natomiast kurs z zakresu terapii pedagogicznej zostanie zakończony w lipcu 2012 roku. Kursy „Organizacja i zarządzanie oświatą” oraz „Oligofrenopedagogika” zostały zorganizowane po uzyskaniu zgody Świętokrzyskiego Kuratora Oświaty, wymaganej § 16 obowiązującego wówczas rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z 23 kwietnia 2003 r. w sprawie warunków i trybu tworzenia, przekształcania i likwidowania oraz organizacji i sposobu działania placówek doskonalenia nauczycieli, w tym zakresu ich działalności obowiązkowej oraz zadań doradców metodycznych, warunków i trybu powierzania nauczycielom zadań doradcy metodycznego³, natomiast kurs „Terapia pedagogiczna” zorganizowany został po uzyskaniu zgody wymaganej § 18 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z 19 listopada 2009 r. w sprawie placówek doskonalenia nauczycieli⁴.

Szczegółowe badanie kursu kwalifikacyjnego z zakresu oligofrenopedagogiki wykazało, iż zgodnie z § 16 ust. 2 rozporządzenia z 23 kwietnia 2003 r., wniosek do Świętokrzyskiego Kuratora Oświaty w Kielcach (ŚKO), o wyrażenie zgody na prowadzenie kursu kwalifikacyjnego zawierał szczegółowy plan i program kursu, wykaz osób przewidzianych do realizacji zajęć, kryteria naboru uczestników oraz informację o warunkach lokalowych, gwarantujących prawidłową realizację zajęć.

ŚCDN przeprowadził kurs w terminie określonym we wniosku o udzielenie zgody na jego przeprowadzenie, a w toku kursu zrealizowano założony plan i program, czego dowodem była szczegółowa dokumentacja kursu. Po zakończeniu kursu dokonano jego wewnętrznej oceny, a uczestnicy otrzymali świadectwa ukończenia.

W terminie określonym w § 16 ust. 2 pkt 3 ww. rozporządzenia, Centrum przedstawiło ŚKO sprawozdanie końcowe z realizacji kursu.

3. ŚCDN zatrudnia 29 nauczycieli konsultantów spełniających wymogi określone w § 2 ust. 1 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z 12 marca 2009 r. w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli oraz określenia szkół i wypadków, w których można zatrudnić nauczycieli niemających wyższego wykształcenia lub ukończonego zakładu kształcenia nauczycieli⁵ - 26 nauczycieli posiada stopień awansu zawodowego „dyplomowany”, natomiast trzech nauczycieli „mianowany”. Wszyscy nauczyciele konsultanci spełniają wymóg co najmniej pięcioletniego stażu pracy pedagogicznej.

4. ŚCDN nie w pełni realizowało zadania obowiązkowe określone w § 15 ust. 1 rozporządzenia w sprawie placówek doskonalenia nauczycieli. Coroczne opracowywanie priorytetów doskonalenia zawodowego nauczycieli w województwie świętokrzyskim odbywało się bez współpracy z Kuratorem. Priorytety, nazywane w Centrum „obszarami priorytetowymi” opracowywane były na podstawie prowadzonych we własnym zakresie diagnoz

² Dz. U. nr 227, poz. 2248 ze zm.

³ Dz. U. nr 84, poz. 779

⁴ Dz. U. nr 200, poz. 1537 ze zm.

⁵ Dz. U. nr 50, poz. 400

potrzeb w zakresie doskonalenia, wyników ankiet opracowywanych przez nauczycieli-konsultantów, a także analiz priorytetów doskonalenia określanych przez Kuratorium Oświaty.

Z analizy przyjmowanych w poszczególnych latach objętych kontrolą „obszarów priorytetowych” wynika, iż były one realizowane w trakcie roku, na który zostały określone.

5. ŚCDN obejmuje nadzorem pedagogicznym 10 nauczycieli-doradców metodycznych. Mimo obowiązku określonego w § 15 ust. 1 pkt 2 ww. rozporządzenia, w rocznych planach pracy na 2009, 2010 i 2011 r. nie ma oddzielnie wyodrębnionych form doskonalenia skierowanych do doradców metodycznych. Form takich nie opracowywano, zarówno we współpracy z Kuratorium Oświaty, jak i we własnym zakresie. Z wyjaśnień złożonych przez wicedyrektor ds. pedagogicznych ŚCDN Alicję Stradomską wynika, że program doskonalenia zawodowego nauczycieli doradców metodycznych ustalany jest corocznie w oparciu o ich indywidualne potrzeby, ankiety opracowywane przez Pracownię Diagnoz, Analiz i Promocji ŚCDN, wymogi stawiane nauczycielom, a wynikające z priorytetów MEN i Kuratora. Konkretnie tematy są ustalane wspólnie z doradcami na ostatnim spotkaniu w danym roku szkolnym.

6. W latach 2009, 2010 i 2011 Centrum zamieściło w planach pracy odpowiednio 7, 9 i 8 form doskonalenia zawodowego w zakresie zarządzania oświatą, przewidzianych dla dyrektorów szkół i placówek.

W roku 2009 w kursie kwalifikacyjnym „Organizacja i zarządzanie oświatą”, w VI Forum Dyrektorów 2009, w konferencji, w warsztatach oraz w trzech zespołach samokształceniowych wzięło udział ogółem 731 uczestników. W roku 2010 liczba uczestników w formach doskonalenia zawodowego w zakresie zarządzania oświatą wzięło udział 1173 uczestników i w 2011 roku 730 uczestników.

Centrum nie organizowało, w okresie objętym kontrolą, programów doskonalenia zawodowego w zakresie zarządzania oświatą dla pracowników organu prowadzącego oraz dla pracowników organu sprawującego nadzór pedagogiczny. Z wyjaśnień wicedyrektor ds. pedagogicznych ŚCDN Alicji Stradomskiej wynika, iż pracownicy Urzędu Marszałkowskiego oraz Kuratorium Oświaty nie wykazywali zainteresowania szkoleniami organizowanymi przez Centrum.

7. ŚCDN nie prowadzi wojewódzkiego systemu informacji pedagogicznej w rozumieniu § 15 ust. 1 pkt 5 rozporządzenia w sprawie placówek doskonalenia nauczycieli. Zadania związane z prowadzeniem takiego systemu nie były ujmowane w planach pracy Centrum w latach objętych kontrolą. Jak wyjaśnił dyrektor Centrum Jacek Wołowicz wynikało to z braku definicji systemu informacji pedagogicznej oraz braku odpowiednich narzędzi.

Mimo braku wojewódzkiego systemu informacji pedagogicznej, Centrum prowadzi własny system informacji pedagogicznej umożliwiający dostęp m.in. do:

- elektronicznej bazy form doskonalenia oferowanych przez ŚCDN w danym roku szkolnym,
- stałych serwisów informacyjnych w zakładkach: „Informacja pedagogiczna” – e-czytelnia czasopism z comiesięcznym omówieniem czasopism pedagogicznych, prawo oświatowe, raporty,
- elektronicznej wersji wydawanego przez ŚCDN pisma „Inspiracje”,
- zakładki „Mediateka Języka Niemieckiego” pod patronatem Instytutu Goethego w Krakowie z aktualnymi informacjami o szkoleniach i wykazem nowości dla nauczycieli języka niemieckiego,
- stron internetowych innych instytucji oświatowych regionalnych i krajowych poprzez zamieszczenie linków zgrupowanych w sposób następujący: Ośrodki doskonalenia nauczycieli; Kuratoria oświaty; Instytucje państwowe, Komisje egzaminacyjne, Olimpiady przedmiotowe; Turnieje i olimpiady zawodowe; Wydawnictwa pedagogiczne; Portale edukacyjne; Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji; Instytucje kultury w Kielcach; Uczelnie w Kielcach.

8. W ramach współpracy i wymiany doświadczeń, w Planie pracy na 2010 Centrum zaplanowało m.in.

- 25 warsztatów – zrealizowano 18 warsztatów, w których wzięło udział 2061 osób;
- 12 seminariów – zrealizowano 9 seminariów, w których wzięło udział 113 osób;
- 26 konferencji – zrealizowano 23 konferencje, w których wzięło udział 2414 osób;
- 8 zespołów samokształceniowych – zrealizowano 5 zespołów, w których udział wzięło 198 osób.

W ww. Planie pracy na 2010 r. nie ujęto form polegających na wspieraniu inicjatyw lokalnych oraz organizowaniu działań na rzecz rozwoju zawodowego nauczycieli we współpracy z organami sprawującymi nadzór pedagogiczny. Z wyjaśnień wicedyrektor ds. pedagogicznych Alicji Stradomskiej wynika, iż powodem był brak zainteresowania ze strony nauczycieli oraz Kuratorium Oświaty takimi formami doskonalenia zawodowego.

9. W 2010 r. w Centrum realizowano, zlecony przez organ prowadzący, projekt „Nauczyciel XXI wieku”. W dniu 29 stycznia 2010 r. pomiędzy Samorządem Województwa Świętokrzyskiego/Swiętokrzyskim Biurem Rozwoju Regionalnego, a ŚCDN zawarte zostało „Porozumienie o dofinansowanie projektu „Nauczyciel XXI wieku” w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki współfinansowanego ze środków Europejskiego Fundusze Społecznego”. Instytucja Pośrednicząca przyznała Centrum na realizację projektu dofinansowanie w łącznej kwocie 2.949.025,15 zł. W ramach projektu przeszkolono 1540 nauczycieli.

Centrum nie realizowało zadań na zlecenie wojewody lub kuratora oświaty ze środków określonych w art. 70a ust. 3 Karty Nauczyciela. Według wyjaśnień wicedyrektor ds. pedagogicznych Alicji Stradomskiej, powodem był brak zainteresowania takimi formami doskonalenia zawodowego.

10. W 2010 r. ŚCDN zrealizowała dla nauczycieli nieodpłatne i odpłatne formy doskonalenia zawodowego. Nieodpłatne formy doskonalenia (koszty organizacji ponoszone były z budżetu Centrum) to:

- 24 konferencje, w których uczestniczyło 2631 osób,
- 3 seminaria, w których uczestniczyło 147 osób,
- 12 warsztatów, w których uczestniczyło 2631 osób,
- 2 hospitacje, w których uczestniczyło 941 osób.

Odpłatna forma doskonalenia zawodowego nauczycieli, to kursy, których w 2010 r. zorganizowano 71 i uczestniczyło w nich 1078 osób, z czego 556 osób poniosło pełną odpłatność, natomiast 522 osoby uczestniczyły w kursach opłacanych ze środków określonych w art. 70a ust. 3 Karty Nauczyciela.

Zarządzeniem nr 5/2008 z 11 marca 2008 r., w Centrum ustalone zostały stawki wynagrodzenia z umów zlecenia i umów o dzieło oraz z tytułu kierownictwa kursów, zaś zarządzeniem nr 4/2008 z tego samego dnia ustalona została wysokość stawek za korzystanie z sal wykładowych i pracowni komputerowych.

Dyrektor ŚCDN określił 19 sierpnia 2010 r. zarządzeniem nr 18/2010 zasady realizacji pensum dydaktycznego dla pracowników pedagogicznych oraz ustalił zasady kalkulacji kosztów kursów. Zgodnie z zarządzeniem, pensum dydaktyczne dla konsultanta określono na 160 godzin (w roku szkolnym), pensum dla kierownika pracowni – 80 godzin. Określono, iż pensum dydaktyczne realizowane jest w formie: rady pedagogiczne, konferencje metodyczne, konferencje „duże”, forum, konferencje „małe”, szkolenia szkolnych i międzyszkolnych zespołów samokształceniowych, warsztaty, seminaria, konwersatoria, kursy doskonalące podstawowe, kursy doskonalące, kursy kwalifikacyjne, zajęcia dydaktyczne prowadzone w ramach projektów edukacyjnych, w tym grantów ŚKO, godziny dydaktyczne w formie e-learningu, hospitacje lekcji.

Badanie trzech losowo wybranych kursów zrealizowanych przez Centrum w 2010 r. (kurs przygotowawczy dla kandydatów na wychowawców placówek wypoczynku dzieci i młodzieży, kurs doskonalący: Planowanie działalności edukacyjnej w przedszkolu, kurs doskonalący: Wyjazdowe warsztaty metodyczne „Narciarsko-Snowboardowe Białe Dunajec”) wykazało m.in., iż kursy te odbywały się zgodnie z przyjętymi programami, które zostały w całości zrealizowane. W przypadku kursu przygotowawczego dla kandydatów na wychowawców placówek wypoczynku dzieci i młodzieży zajęcia prowadzone były przez pracownika Centrum, oraz dwoje prowadzących nie będących pracownikami Centrum. Osoby te zostały wybrane przez kierownika kursu. Ustalono, iż ŚCDN nie posiada zasad rekrutacji wykładowców na kursy doskonalące. Wykładowcy są zatrudnianiu przez kierownika kursu na podstawie informacji o danym wykładowcy ze stron internetowych, uczestnicząc w wykładach danej osoby lub informacji zdobytej w inny sposób.

11. W okresie objętym kontrolą, Kuratorium Oświaty w Kielcach sprawujące nadzór pedagogiczny przeprowadziło w Centrum jedną kontrolę. Tematyka kontroli przeprowadzonej w dniach 1-2 czerwca 2010 r. obejmowała zgodność organizacji kursów kwalifikacyjnych z obowiązującymi przepisami prawa. Wobec nie stwierdzenia żadnych nieprawidłowości, w protokole kontroli przeprowadzonej przez KO nie zawarto zaleceń pokontrolnych.

12. Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego, jako organ prowadzący Centrum przeprowadził następujące kontrole:

- Kontrola realizacji kursu doskonalącego „Szkolenie w zakresie doskonalenia warsztatu pracy nauczycieli w zakresie kompetencji kluczowych (czerwiec-lipiec 2009 r.). W wyniku kontroli nie stwierdzono naruszenia przepisów prawa.
- Kontrola kompleksowa (grudzień 2009 r.). Brak zaleceń.
- Kontrola realizacji projektu dofinansowanego z POKL „Akademia Przedsiębiorczego Obywatela (styczeń 2010 r.). Nie stwierdzono naruszenia przepisów prawa.

- Kontrola w zakresie bezpieczeństwa publicznego, bezpieczeństwa teleinformatycznego oraz ochrony danych osobowych (lipiec 2010 r.). W protokole kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie bezpieczeństwa publicznego oraz w zakresie ochrony danych osobowych. W zakresie bezpieczeństwa teleinformatycznego stwierdzono, iż Centrum nie opracowało globalnej polityki bezpieczeństwa informacji lub polityki bezpieczeństwa dla systemów informatycznych. Stwierdzono ponadto brak zdefiniowanych procedur korzystania z systemu informatycznego oraz zasobów informatycznych.
- Kontrola problemowa: dofinansowanie form doskonalenia zawodowego oraz bezpieczeństwo i higiena pracy (luty 2011 r.). Nie stwierdzono nieprawidłowości.

13. W okresie objętym kontrolą Centrum realizowało doskonalenie zawodowe nauczycieli w formie trzech projektów finansowanych ze środków europejskich:

- „Akademia Przedsiębiorczego Obywatela” realizowany od 1 stycznia do 31 grudnia 2009 r. w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, Poddziałanie 9.1.2 Wyrównywanie szans edukacyjnych uczniów z grup o utrudnionym dostępie do edukacji oraz zmniejszanie różnic w jakości usług edukacyjnych. Celem i zakresem projektu było wyrównanie szans uczniów w zakresie kształtowania kompetencji kluczowych, ze szczególnym uwzględnieniem kompetencji obywatelskiej ukierunkowanej na rozwój postawy przedsiębiorczości. Zrealizowane zostały również konsultacje dla nauczycieli prowadzących zajęcia w ramach projektu. W projekcie udział wzięło 600 uczniów oraz 60 nauczycieli. Z otrzymanej na realizację projektu kwoty 633.959,96 zł wykorzystano 631.406,71 zł.
- „Szkolny Menadżer Projektów”, realizowany od 2 lutego 2009 r. do 30 listopada 2009 r. w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, Działanie 9.4 Wysoko wykwalifikowane kadry systemu oświaty. Celem i zakresem projektu było podniesienie kompetencji nauczycieli w zakresie tworzenia i zarządzania projektami edukacyjnymi finansowanymi w ramach funduszy strukturalnych oraz wskazanie możliwości wykorzystania funduszy strukturalnych w kreowaniu własnej polityki kształcenia, uwzględniającej strategiczne kierunki rozwoju regionu. W projekcie udział wzięło 240 nauczycieli. Z otrzymanej na realizację projektu kwoty 742 372,04 zł wykorzystano 627 117,33 zł.
- „E-Belfer – przygotowanie nauczycieli do stosowania e-learningu w nauczaniu i samokształceniu”, realizowany w okresie od 1 marca do 31 października 2009 r. w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, Działanie 9.4 Wysoko wykwalifikowane kadry systemu oświaty. Celem i zakresem projektu było uzyskanie wzrostu kompetencji metodycznych i merytorycznych nauczycieli województwa świętokrzyskiego w zakresie wykorzystywania w swojej pracy TIK oraz wskazanie możliwości i sposobów prowadzenia zajęć dydaktycznych z zastosowaniem platformy e-learningowej. W projekcie udział wzięło 150 nauczycieli. Z otrzymanej na realizację projektu kwoty 541 491,43 zł wykorzystano 457 238,23 zł.

14. ŚCDN nie zatrudnia w placówce nauczycieli-doradców metodycznych. Dyrektor Centrum, sprawuje nadzór pedagogiczny nad 10 nauczycielami-doradcami metodycznymi zatrudnionymi w szkołach i placówkach. Centrum nie posiada umów i innych dokumentów określających zakres powierzonych doradcom metodycznym zadań i warunków ich realizacji. W praktyce doradcy metodyczni sami układali sobie plany pracy. Nadzór pedagogiczny w praktyce sprowadzał się do kontroli planów pracy doradcy metodycznego oraz sprawozdań z wykonania zadań ujętych w planach i w ocenie NIK, wobec braku zakresów powierzonych zadań, nie spełniał swojej roli.

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi, Najwyższa Izba Kontroli wnioskuje o:

- 1) ujmowanie w planach pracy Centrum wyodrębnionych form doskonalenia skierowanych do doradców metodycznych;
- 2) określenie zadań dla nauczycieli doradców-metodycznych i sprawdzanie w ramach nadzoru pedagogicznego sposobu ich realizacji;
- 3) ujmowanie w planach pracy Centrum wyodrębnionych form doskonalenia zawodowego w zakresie zarządzania oświatą dla pracowników organu prowadzącego oraz dla pracowników organu sprawującego nadzór pedagogiczny;
- 4) prowadzenie wojewódzkiego systemu informacji pedagogicznej;
- 5) ujmowanie w planach pracy Centrum form doskonalenia polegających na wspieraniu inicjatyw lokalnych nauczycieli oraz organizowaniu działań na rzecz rozwoju zawodowego nauczycieli we współpracy z organami sprawującymi nadzór pedagogiczny.

* * *

Najwyższa Izba Kontroli w Kielcach, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, oczekuje przedstawienia przez Pana Dyrektora w terminie 30 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków, bądź o działaniach podjętych w celu realizacji wniosków lub przyczynach niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego przysługuje Panu Dyrektorowi prawo zgłoszenia na piśmie do dyrektora Delegatury NIK w Kielcach umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o którym mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.